وضعیت جنبش جاری و چشم‌اندازها

آلترناتیو دمکراتیک، نیاز جامعه

منوچهر مقصودنیا

ویژگیهای وضعیت فعلی ایران را می‌توان در چهار محور عمده زیر دسته‌بندی کرد.

۱ - مردم کلیت نظام جمهوری اسلامی را نمی‌خواهند.

۲ - جمهوری اسلامی در سطح ملی و بین‌المللی در ضعیف‌ترین موقعیت تاریخ خود قرار دارد.

۳ - خطر مداخله بیگانه در امور داخلی ایران و در تعیین حق سرنوشت کشورمان وجود دارد.

۴ - پراکندگی جمهوری‌خواهان دمکرات.

۱ - جامعه مرحله‌ای را که مردم با حضور میلیونی خود در صندوق‌های رای و با کمترین هزینه ممکن می‌خواستند جمهوری اسلامی را به عقب‌نشینی وادارشته و تغییرات بنیادی لازم سیاسی را بوجود بیاورند پشت سر گذارنده است. و این بیش از همه بدین دلیل است که اکثریت اصلاح‌طلبان حکومتی، که از یک طرف نظام جمهوری اسلامی را می‌خواستند حفظ کنند و از طرف دیگر از به میدان آمدن مردم ترسناک بودند. این جنبش تنها تغییرات و اصلاحات محدودی را مورد نظر داشته و این با خواست مردم که فراتر از جمهوری اسلامی می‌باشد نمی‌خوانده است. در نتیجه جنبش اصلاح‌طلبی حکومتی به پایان رسیده و سرانجامی غیر از این هم برایش متصور نبوده است.

اکنون ما وارد فازی شدیم که بعد از این بیشتر شاهد به خیابان آمدن مردم با شعارهای خودشان خواهیم بود. اگر این حرکت در ادامه خود با اعتصابات صنفی سیاسی اقشار و طبقات مردم، بخصوص طبقه کارگر همراه شود، می‌توان گفت پایان جمهوری اسلامی شروع شده است.

۲ - جمهوری اسلامی به دلیل نقض خشن حقوق بشر در داخل، حمایت از تروریسم بین‌المللی، مخالفت با روند صلح در منطقه و برنامه‌های مشکوک برای دستیابی به سلاح هسته‌ای روز به روز در جهان منزوی‌تر می‌شود.

با موضع‌گیری‌های اخیر اتحادیه اروپا، به نظر می‌رسد که اروپا از سیاست گذشته خود، یعنی سیاست دیالوگ انتقادی فاصله گرفته و به سیاست آمریکا نزدیکتر شده است. این سیاست در مجموع به نفع ایران نبوده و جمهوری اسلامی همواره با این برگ در مقابل سیاست آمریکا بازی کرده و به نقض حقوق بشر در داخل ادامه داده است.

با نزدیکی این دو سیاست به یکدیگر، جمهوری اسلامی بیش از پیش در جهان منزوی و از قدرت و امکان کمتری برای سرکوب در داخل برخوردار خواهد شد. ما از فشار بیشتر بین‌المللی به نظام جمهوری اسلامی برای رعایت حقوق بشر و پشتیبانی از اپوزیسیون دمکرات کشورمان استقبال می‌کنم.

۳ - واقعیت این‌است که فشار به جمهوری اسلامی از بیرون لازم بوده و این فشار در خدمت دستیابی مردم کشورمان به یک نظام مردم‌سالار می‌باشد. ما همواره از کشورها و سازمانهای بین‌المللی می‌خواهیم تا این فشار را به رژیم برای رعایت حقوق بشر بیشتر نمایند. ولی ما با صراحت و روشنی باید اعلام کنیم که تعیین سرنوشت یک حق شناخته شده بین‌المللی بوده و ما با هرگونه مداخله بیگانگان که به این حق‌مان خدشه وارد کند مخالف بوده و با آن مقابله خواهیم کرد. و در همین رابطه با حمله نظامی به ایران و سیاست آلترناتیوسازی‌ای که از سوی جناحی از دولت آمریکا مطرح می‌شد مخالفت کرده و آن را در خدمت رابطه برابر حقوق بین ایران و آمریکا در آینده نمی‌خواهیم دانست.

۴ - سال‌ها است که در جامعه خلا یک آلترناتیو جمهوری‌خواهی دمکرات در ایران حس می‌شود. سال‌هاست که از سوی بخشی از اپوزیسیون دمکرات بر ضرورت اتحاد جمهوری‌خواهان دمکرات و تشکیل یک جبهه وسیع از این نیرو پافشاری می‌شود، ولی متاسفانه هنوز به این نیاز تاریخی، که روز به روز برای تعداد بیشتری از این نیرو آشکار می‌شود، پاسخ داده نشده است.

دو سیاست نادرست در دو سر این طیف؛ تاکنون مانع تشکیل چنین جبهه‌ای بوده است. سیاست جناح راست آن، که تا حد پذیرش التزام به قانون اساسی جمهوری اسلامی پیش رفته بود و می‌گفت که جبهه وجود دارد و نام آن هم جبهه اصلاح‌طلبان می‌باشد. این جناح نقش خود را تا حد تنها پشتیبان و حمایت‌کننده از این جبهه تقلیل داده بود.

جناح چپ آن با سیاست فرقه‌گرایانه و تمامیت‌خواهی خود و نشناختن نیاز لحظه به تشکیل یک جبهه دموکراسی و خواست تشکیل جبهه طیفاتی مانع دوم در شکل‌گیری چنین آلترناتیوی بوده است.

سازمان‌ها و احزاب جمهوری‌خواه دمکرات بخصوص، و افراد مستقل جمهوری‌خواه باید در اولین فرصت ممکن در کنار یکدیگر نشسته و با تدوین یک پلاتفرم جبهه‌ای به وظیفه خود عمل نمایند. هیچ حرکت دیگری از وظیفه و تنشی که سازمان‌ها و احزاب دارند، نکاسته و تاخیر و پاسخ ندادن به این نیاز از سوی مردم و تاریخ کشورمان پذیرفته نیست.

برای دستیابی به سیستم دمکراتیک جامعه احتیاج به یک آلترناتیو دمکراتیک که در سطح بین‌المللی شناخته شده باشد، نیاز دارد. جبهه جمهوری‌خواهان دمکرات می‌تواند چنین تقشی را ایفا نماید.

سخنی با فعالین جنبش دانشجویی

دانش باقرپور

در پاسخ به سؤال وضعیت کنونی جنبش دانشجویی و چشم‌انداز روندهای آتی، در آغاز به تشریح برخی زمینه‌های موجود در جامعه می‌پردازم.

خصلت ایدئولوژیک حکومت دینی و فضای بسته حاکم بر کشور، تعرض آشکار با اراده و خواست‌های مردم بویژه طبقه متوسط شهری پیدا کرده است.

در تمام دوران ۲۵ ساله، حکام روحانی با اتکا به شریعت اسلامی و با تفسیر فقهی از حکومت به خواست‌های مردم بی‌اعتنایی کرده‌اند. اکنون نیز این نظام آزادی و حقوق طبیعی شهروندان را به شدیدترین شکل ممکن نقض می‌کند. از همین‌رو دوری گزیدن کامل دستگاه روحایت از قدرت سیاسی، جدایی دین از حکومت و تعیین نظام عرفی و دمکراتیک، خواست غیرقابل انکار و امروزین مردم ایران است.

تاریخ صد ساله معاصر، گویای این امر است که هیچ گاه مردم ایران چون امروز به طور مشترک علیه استبداد قدم به میدان مبارزه نگذارده است.

در شرایط فعلی کشور ما، برای غلبه بر استبداد مذهبی و دست‌یافتن به آزادی‌های فردی و اجتماعی، هیچ اراده و نیویی استحکام یافته‌تر از جنبش دانشجویی در ایران وجود ندارد. در تحولات دو ساله اخیر جنبش دانشجویی، در حوزه فکری و عملکرد سیاسی و اجتماعی، اثبات ساخت که دانشگاه یکی از پایگاه‌های اصلی مبارزه علیه استبداد و برای استقرار دمکراسی در ایران بوده است. در این دو سال، جنبش دانشجویی به سطح مفسر و منتقد اجتماعی ارتقا یافت. این قشر با پرسشگری و چون و چرا گذاشتن در مقابل قدرت، بارقه‌ای از امید در دل آز ادی‌خواهان بوجود آورده است.

هاتینگتون، مخالفت و رفتار سیاسی دانشجویان و روشنفکران با حکومت را در کتاب سازمان سیاسی در جوامع دستخوش دگرگونی، چنین توضیح می‌دهد. «این الگوی مخالفت طبقه متوسط، روشنفکری و دانشجویی نشان می‌دهد که اصلاحات نمی‌تواند این گونه مخالفت‌ها را تعدیل کند. طبقه متوسط شهری حدت و هویت ملی، پیشرفت و فرصت مشارکت در بازسازی سراسر جامعه را خواستار است». سامان سیاسی ص ۵۳۶

از همین روست که برای نیل به این هدف، جنبش دانشجویی در کشور ما بهایی سنگین پرداخت کرده است. تا جایی که به یقین می‌توان گفت، همه تجمعات و مراسم‌های برگزار شده، با یورش وحشیانه اوباش لباس شخصی و نیروهای امنیتی و انتظامی همراه بوده است.

حوادث خوتین ۱۸ تیر ۷۸ و حوادث اخیر شهرهای بزرگ کشور، نمونه‌هایی از این دست هستند. قضاوت غیرعادلانه و ضدانسانی محاکم قضایی در قبال حوادث و فجایع وارده بر جنبش دانشجویی و عدم انطباق سیاست‌های برنامه‌ای دولت با خواست‌ها و نیازهای عمیق اجتماعی، یکی از دلایل اصلی فعلیت‌یافتن این جنبش در سال‌های اخیر به شمار می‌رود. این دو مولفه، شرایط را به مرور برای بازسازی فضای فکری و اخذ مواضع مستقل و نقد قدرت، درون جنبش دانشجویی فراهم کرد، و تشکل‌های مستقل دانشجویی را به حقیقت عدم استراتژی روشن در دولت خاتمی و جبهه دوم خرداد آشنا ساخت.

سرپیچی این جنبش از چنبرهای درون حکومتی، و افشاگری علیه کانون‌های اصلی قدرت، با برافراشتن پرچم مقاومت مدنی، بار دیگر رویکرد طبیعی و ماهیت واقعی آن را پس از سال‌ها رکود به این جنبش اعتراضی بازگرداند. تا جایی که اکنون در صحنه اجتماعی، شاهد حمایت‌های بی‌دریغ مردم از آن هستیم. این دست حمایت‌ها از آن رو صورت می‌گیرد، که جنبش دانشجویی از خواست‌ها و ارزش‌هایی دفاع به عمل می‌آورد که امروزه، مطالبات و خواست‌های عمومی مردم ایران محسوب می‌شوند. در دور جدید این اعتراضات گروه‌های اجتماعی مردم که در حمایت از دانشجویان وارد صحنه مبارزاتی شده بودند، عملا موقعیت نظام و مسئولین آن را در وضعیت دیگر قرار دادند. سطح عمومی این اعتراضات بیانگر نارضایتی گسترده از سیاست‌های ضد مردمی و ایدئولوژیک حکومت اسلامی است. از این رو مسئولین نظام برای مرعوب‌ساختن توده‌ها و از میدان بدر بردن آنان، فشار خود را از طریق نیروهای امنیتی، انتظامی و نیز از طریق گسیل مفول‌وار نیروهای لباس‌شخصی آغاز کردند. در این ارتباط دادستانی تهران «سعید مرتضوی» نیز تشکیلات به اصطلاح دادرسی خود را به اداره اطلاعات زندان اوین منتقل کرده است. تا فرامین و تهدیدات علنی خامنه‌ای را علیه دستگیرشدگان حوادث اخیر، به مرحله اجرا در آورد.

در این میان روزنامه‌ها و جریانات سیاسی همسو با دولت که ناظر اوضاع بودند، چشم خویش را بر تمامی حوادث ده روزه بستند و مشت خویش را پیش مردم هوشیار بازشده یافتند. از این رو هر روز که جنبش تحول‌طلبی از مواضع و قید و بندهای اصلاح‌طلبان دولتی فاصله می‌گیرد، سیمای واقعی و شفاف و انسانی خویش را بیشتر بازمی‌یابد. از سوی دیگر جنبش اعتراضی در کشور ما، به علت فقدان سازمان‌یابی عمومی فاقد هماهنگی و ابتکار عمل علیه استبداد است. از آنجایی که احزاب سیاسی مستقل و مطبوعات منتقد از گردونه روشنگری و رقابت‌های سیاسی و دمکراتیک حذف شده‌اند، بار گران جنبش تحول‌طلبی و تغییرات ساختاری بر دوش جنبش دانشجویی قرار گرفته است. از همین رو احیا و سازمان‌یابی و هماهنگی تشکل‌های دانشجویی زیر پوشش اتحادیه مستقل و سراسری دانشجویان، و پارلمان دانشجویی از مبرمترین اقدامات برای پیش‌برد وظایف صنفی، دمکراتیک در شرایط فعلی به شمار می‌رود.

دست‌یافتن به راه‌کار عملی و سازمان‌یافته اعتراضات، تحت عناوین ستاد کمیته‌های هماهنگ‌کننده اعتراضات دانشجویی، مردمی نقش موثر در پیش‌برد مبارزات جاری و فرا رویاندن آن به مبارزات گسترده سراسری خواهد داشت.

تحقق این امر می‌تواند به گسترش پایگاه اجتماعی دانشجویی بینجامد و اهداف و آرمان آن را در بدنه اجتماعی جوان کشور تقویت سازد.

از همین رو، حرکت‌های اعتراضی تنها زمانی از آسیب‌پذیری حکومت، دستگاه امنیتی و جناح‌های وابسته بدان در امان خواهد ماند، که موقعیت کمی خویش را افزایش دهد و با برخوردداری از مدیریتی شایسته، آگاه و مستقل پویایی خود را تضمین نماید.

اتخاذ روش مسالمت‌جویانه رکن اصلی دیگر این مبارزه را تشکیل می‌دهد. اکنون رمز موفقیت و همبستگی گسترده داخلی و بین‌المللی از مبارزات دانشجویی، در پیش‌برد روش مسالمت‌آمیز آن معنا یافته است. نباید فراموش کرد که روش مسالمت‌آمیز مبارزه به گسترده شدن این جنبش یاری می‌رساند، و بهانه را از مستبدین در اتخاذ سرکوب سلب می‌سازد، و نیروهای مسلح فرودست تحت فرمان را نیز به فکر وامی‌دارد.

در چنین شرایطی همه نگاه‌ها در داخل و خارج از کشور برای اخذ تصمیم به سوی مستبد خیره می‌شود. بدون تردید هرگونه اقدام خشونت‌بار نظامی که با فرمان مستبدین شروع می‌شود، حکام مستبد را با خشم توده‌ها و قاطعیت برخورد نهادهای بین‌المللی حقوق بشر و همبستگی افکار عمومی بشریت ترقی‌خواه مواجه خواهد ساخت.

موضوع دیگری که جنبش دانشجویی لازم است بدان بها دهد، باور به رعایت قواعد بازی دموکراتیک و پذیرش کثرت‌گرایی در ساختار درونی تشکل‌های دانشجویی است. تحقق این موضوع، همبستگی و انگیزه کار مشترک را علیه استبداد گسترش می‌دهد و ابتکار عمل را از آن جنبش دانشجویی می‌سازد. این فرایند جنبش دانشجویی را در افکار عمومی از جایگاه ویژه برخوردار خواهد ساخت و منجر به گسترش پایگاه اجتماعی آن خواهد شد. همچنین این عمل گفتمان دمکراتیک را در تشکلات صنفی، دانشجویی برای مشارکت و رقابت عمومی آماده می‌سازد.

موارد یادشده، می‌توانند، یک گام نظام استبدادی و ایدئولوژیک حاکم را به زباله‌دان تاریخ نزدیک سازد.

تظاهرات‌واعتراضات...

ادامه از صفحه ۳

کرد که آمریکا از آرمان‌های مردم ایران برای کسب آزادی کاملا حمایت می‌کند. باوجر گفت: «امید ما این است که صدای مردم ایران و خواسته آنها برای کسب دمکراسی و حکومت قانون شنیده شود و ایران را به نیرویی برای برقراری امنیت در منطقه تبدیل کند». باوجر ایران را متهم کرد که با حمایت از تروریسم، تلاش برای ساخت سلاح کشتار جمعی و نقض حقوق بشر، باعث جلوگیری از سرمایه‌گذارهایی در ایران می‌شود که برای تعداد زیاد بیکاران ایجاد شغل می‌کند.

دستگیری ملی مذهبی ها

سه تن از فعالین ملی مذهبی در پی تظاهرات دانشجویان دستگیر شدند. حبیب‌الله پیمان از فعالان ملی - مذهبی در باره دستگیری سه تن از فعالان این گروه اظهار تعجب کرد و گفت: فعالان ملی - مذهبی و طیف اپوزیسیون داخل کشور به طور عموم همیشه بر آرامش تاکید داشته‌اند و همواره با تلاش مسالمت‌آمیز علیه هر نوع آشوب و اغتشاش موضع گرفته‌اند.

دکتر پیمان در گفتگو با خبرنگار خبرگزاری کار ایران، ایلنا، گفت: در ماجراهای اخیر کوی دانشگاه هیچ یک از افراد ملی - مذهبی نه رفتند و نه تاییدی کردند و تا آنجا که اطلاع دارم تا کنون از خط و مشی نیروی‌های ملی -مذهبی عدول نکرده‌اند.

پیمان افزود: به نظر می‌رسد عواملی در جریان این اغتشاشات هم از جناح افراطگرای خارج از کشور که وابسته به سلطنت‌طلبها هستند و پیوسته از طریق شبکه‌های ماهواره‌ای تحریکاتی انجام می‌دهند و هم عوامل دیگری با لباس شخصی که هویت رسمی ندارند و اخبار نیز حاکی از شرکت فعال آنها در این ماجراست. دست دارند

تظاهرات در شهرها ادامه یافت

تظاهرات دانشجویان هرشب ادامه یافته و دامنه آن به شهرستانها کشیده شد. در تظاهرات در شهر شیراز که به درگیری کشیده شد بیش از ۱۰۰ نفر دستگیر شدند. در این شب جوان ۱۸ ساله‌ای با ضربات چاقو بقتل رسید که گفته می‌شود در جریان تظاهرات بقتل رسیده است.

در اصفهان پس از تظاهرات دانشجویان، لباس‌شخصی‌ها و انصار به خوابگاه دانشجویان حمله برده و لوازم شخصی دانشجویان را نابود کرده. کامپیوتر دانشجویان را آتش زده، شیشه‌ها و درها را شکستند.

در اصفهان و میمه

۱۵۰تن بازداشت شدند

روز ۲۹ خرداد قدرت‌الله نوروزی فرماندار اصفهان با تایید خبر تاآر امی‌های در اصفهان اظهار داشت: شب گذشته از ساعت ۱۱ شب به بعد شاهد درگیری‌ها و تاآر امی‌هایی در خیابان‌های جنوبی شهر اصفهان بوده‌ایم که اغتشاشگران به تعدادی از شعب بانک‌ها و برخی مغازه‌ها و اتومبیل‌های مردم خسارت وارد کرده‌اند.

وی که با خبرنگار ایسنا گفتگو می‌کرد، ادامه داد: تاکنون هیچ‌گونه گزارش تلفات جانی نداشته‌ایم و صرفا برخی مصدومیت‌های جزیی را داشته‌ایم و از عوامل اغتشاش نیز حدودا ۵۰ نفر در شب گذشته دستگیر شده‌اند که مراحل بعدی پرونده آنان در حال پی‌گیری است.

همچنین محمدحسین غضنفری فرماندار برخوار و میمه نیز در گفتگویی با خبرنگار ایسنا گفت: در حوادث شب گذشته حدودا ۱۰۰ نفر بازداشت شدند که اکثریت بازداشت‌شدگان را جوانان و نوجوانان کم سن و سال تشکیل می‌دهند که به نحوی مورد اغفال واقع شده‌اند و پرونده بازداشت‌شدگان در حال رسیدگی است و بازجویی از عده‌ای از آنان ادامه دارد و قطعا با افرادی که به عنوان هسته‌های تشکیل آشوب فعال بوده‌اند برخورد قانونی و افرادی نیز که مشکل خاصی از نظر مسئولان امنیتی نداشته باشند آزاد خواهند شد.

دانشگاه تبریز

در ادامه اعتراضات دانشجویی در تبریز پنج تن از دانشجویان توسط نیروی انتظامی دستگیر شدند. یک تن مفقود گشته و یک تن دیگر نیز از ناحیه صورت به شدت مجروح گردید.

پس از دو روز تلاش از سوی دانشجویان و مسئولین دانشگاه مشخص شد دانشجوی مفقودشده در بازداشت به سر می‌برد. هم اکنون دو تن از دانشجویان بازداشت شده بدون وثیقه آزاد شدند. در پی تهدید گروههای فشار مبنی بر حمله به خوابگاههای این دانشگاه، مسئولین دانشگاه بدلیل عدم توانایی در تامین امنیت خوابگاه دختران از دانشجویان ساکن خوابگاه درخواست نمودند تا هرچه سریعتر خوابگاه را تخلیه کنند.